

Till Kommunstyrelsen

Fossilbränslefri organisation 2030

Bifogat finner ni remissvar på remiss med diarienummer SSAB 2018/72.

Sammanfattning

Koncernledningen och dotterbolagen ser att handlingsplanen för att staden ska kunna bli fossilbränslefri bör kompletteras med ytterligare resonemang kring de kostnader och konsekvenser som förslagen innebär. Avseende reservkraftverk och ett antal specialfordon som idag drivs av fossil diesel, lyfter Stockholms Vatten och Avfall samt Stokab fram, att dessa behöver fortsätta att kunna drivas av fossil diesel såvida inte annan teknik utvecklas. I annat fall kan viktiga funktioner slås ut när ordinarie kraftförsörjning inte fungerar. Med beaktande av framförda synpunkter är koncernledningen i övrigt sammantaget positiv till förslaget om Fossilbränslefri organisation 2030.

Ärendet

Stockholm stads kommunfullmäktige har antagit ett mål om att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad senast 2040. I enlighet med detta har en handlingsplan tagits fram för att staden som organisation ska bli fossilbränslefri till år 2030. I handlingsplanen synliggörs stadens fossilbränsleanvändning tillsammans med de åtgärder som krävs för att staden ska kunna bli fossilbränslefri. Majoriteten av åtgärderna som föreslås är upphandlingsrelaterade och innebär krav på förnybara bränslen.

Kommunstyrelsen har remitterat *Fossilbränslefri organisation 2030, 2018/000015* till bl.a. Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen Bostadsförmedlingen, Micasa, S:t Erik Livförsäkring + S:t Erik Försäkring, SBR, SISAB, Stockholm Parkering, Stockholm Vatten och Avfall, Stockholms Hamn och Svenska Bostäder. Familjebostäders och Stockholmshems svar ingår i det svar som Svenska Bostäder skickat in. S:t Erik Markutveckling AB, SGA Fastigheter, S:t Erik Livförsäkring + S:t Erik Försäkring och Stadsteatern har valt att inte svara på remissen. Nedan följer en redovisning av bolagens remissvar i huvudsak. Remissvaren i sin helhet återfinns i bilagorna.

Underremiss

Stockholm Business Regions (SBR) remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SBR ser positivt på de förslag som läggs fram. Fossilbränslefria resor i tjänsten bedöms som det område som har störst konsekvenser för verksamheten. De övriga områden som berör bolaget är upphandlingsrelaterade och de bedöms inte ge några stora konsekvenser. Insatserna har dock inte kostnadsberäknats, varför det är viktigt att

bolagen själva får möjlighet att utforma de mest effektiva insatserna för respektive verksamhet (*bilaga 1*).

Stockholm Vatten och Avfalls remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget ser att det behövs ett förtydligande om vad i det remitterade förslaget som är rapporter, utredningar eller riktlinjer. Bolaget håller med om utredningens resultat och dess förslag till åtgärder för fossilbränslefri el. Bolaget har dock reservkraftverk (både stationära och mobila) för att kunna säkerställa nödvändig leverans i händelse av elavbrott. Reservkraftverken drivs idag av fossil diesel och behöver fortsätta drivas av fossil diesel såvida inte annan teknik utvecklas eller om bolaget kan använda fossilfri diesel på ett säkert sätt. Reservkraften motionskörs kontinuerligt, vilket innebär en risk att en årlig fossil förbrukning kommer att genereras från dessa.

Stockholm Vatten och Avfall håller med om utredningens resultat och förslag till åtgärder för fossilbränslefria arbetsmaskiner och entreprenader. Bolagets analys är densamma, att branschen har en låg tekniska mognad som kan påverka målet om fossilbränslefrihet. Bolaget anser att utredningen är korrekt i sin syn att staden via upphandlingskrav kan ge tydliga signaler till leverantörer och därmed driva utvecklingen framåt och skapa efterfrågan på förnybara alternativ. I detta behövs både dialog och samverkan med berörda aktörer (*bilaga 2*).

SISABs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SISAB har antagit ett mål om att ha en fossilbränslefri energianvändning senast år 2023. Ett förslag i remissförslaget är att s.k. gröna hyresavtal med krav på förnyelsebar energi ska bli standard. Detta kan behöva ses över i avtalen med SISABs privata hyresgäster då de har egna elavtal. I övrigt används stadens avtal om fossilbränslefri el (*bilaga 3*).

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska Bostäder avger i samråd med Stockholmshem och Familjebostäder ett gemensamt remissvar över rubricerat ärende. Bolagen ser positivt på att staden analyserat var fossila bränslen används och åtgärder som kan ligga till grund för att nå en fossilbränslefri organisation, och framför i sammanhanget att tjänsteresor med privat bil också bör omfattas av krav.

Bolagen poängterar att upphandlingskrav och resurser för att följa upp dessa, är lika viktiga som att ställa krav, och att de uppföljningar som behövs kan förbättras. Utredningen bör kompletteras med ett mer omfattande resonemang kring kostnader och konsekvenser av striktare krav, som t.ex. ett minskat antal anbud i upphandlingar. Med fler ekonomiska konsekvensanalyser går det bättre att bedöma vilka åtgärder som är möjliga att genomföra.

Underlaget för en fossilbränslefri organisation 2030 bör synkroniseras med miljöprogrammet för att lättare uppnå synergieffekter. Bolagen ser det som försvårande att implementera fler och fler styrande dokument och förordar att dessa i största möjliga mån samlas. Gröna hyresavtal för lokalyresgäster kan vara ett utvecklingsområde. Bostadsbolagen ser dock att eventuella förslag om gröna hyresavtal för

bostadshyresgäster behöver analyseras djupare avseende de konsekvenser som kan uppstå genom bl.a. ökade hyror (*bilaga 4*).

Stockholms Hamns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Det är bra att utredningen har identifierat de utmaningar som finns och de åtgärder som krävs för att uppnå fossilbränslefrihet. Bolaget instämmer i stort med den analys som har gjorts och de insatser som presenteras. Det är angeläget att ett gemensamt arbete inom staden läggs på upphandlingar inom varu- och tjänstetransporter, som är en stor källa till den fossilbränsleanvändning som finns idag.

Inom utredningen systemgränser omnämns ”sjöfart inom stadens gränser”. Bolaget anser att formuleringen är otydlig, i och med att det inom stadens egen verksamhet, som utredningen gäller, inte ingår sjöfart. Bolaget bedömer också att en kostnadsanalys behövs för att kunna uppskatta merkostnader för nödvändiga åtgärder.

En viktig slutsats i utredningen är att staden kommer att vara beroende av omvärlden och teknikutvecklingen för att kunna uppnå målet om en fossilbränslefri organisation till år 2030. En fossil ”restpost” är sannolik och måste hanteras på ett godtagbart sätt (*bilaga 5*).

AB Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stokab anser att de förslag på åtgärder som lyfts fram är relevanta. Det är dock viktigt, som också föreslås, att det är de berörda verksamheterna som själva får utforma de mest lämpliga insatserna för att uppnå målet.

Bolaget arbetar redan idag aktivt med verksamhetsanpassade åtgärder för att i möjligaste mån kunna bli en fossilbränslefri organisation. Möjligheterna för Stokab att bli helt fossilbränslefria innan 2030 är dock med nuvarande teknik mycket begränsad vad gäller fossilbränslefria arbetsmaskiner och entreprenader.

Stokabs fibernät används av bl.a. kommuner, myndigheter och företag som kräver hög säkerhet och oerhört snabb insats vid eventuella avbrott. Vissa användares nyttjande av nätet försörjer dessutom samhällsviktiga verksamheter, vilka inte får slås ut. Stokab ansvarar för att driften av nätet upprätthålls, oavsett påverkan utifrån, och har vidtagit ett antal åtgärder för att detta ska vara möjligt. Dieselberoende reservkraftaggregat, vilka bidrar till att öka redundansen och stärka den grundläggande förmågan för elektronisk kommunikation för samtliga användare, är installerade i enlighet med PTS krav på robusthet. Syftet med reservkraftaggregaten är alltså att förse Stockholmsregionen med robust data- och telekommunikation vid nödsituationer där den normala elförsörjningen i regionen av någon anledning är utslagen.

Stokab äger och ansvarar således redan idag för dieselberoende reservkraftfunktioner, vilka är nödvändiga för att kunna säkerställa fibernätets driftsäkerhet. Stokab ser dessutom ett ökat framtida behov av att installera sådana reservkraftaggregat med anledning av myndighetskrav ställda av PTS. Stokab hyr även plats i utrymmen där andra parter ansvarar för liknande lösningar. Utöver denna typ av reservkraftaggregat har

Stokab, på grund av de högt ställda säkerhetskrav som finns kring bolagets verksamhet, även reservkraft driven av diesel för bolagets kontor. Att använda förnybar, fossilfri, diesel rekommenderas inte för anläggningar där en mycket lång hållbarhet krävs. Orsaken till detta är att man inte bör lagra sådan diesel längre än ett år för att minska risk för tillväxt av mikroorganismer. Mycket lång hållbarhet är nödvändigt för Stokabs samtliga reservkraftaggregat, där tankarna av säkerhetsskäl innehåller 1000-tals liter diesel medan den normala förbrukningen endast uppgår till ett fåtal liter per månad. För att inte behöva destruera eller göra sig av med stora mängder förnybar diesel varje år och samtidigt riskera driftsäkerheten i samband med bytet, behöver Stokab även fortsättningsvis använda sig av diesel.

För att stadens fordonsworld ska kunna vara helt fossilbränslefri år 2030 föreskriver riktlinjerna att stadens förvaltningar och bolag inte ska köpa eller teckna leasingavtal avseende fossilbränslefordon där användningen beräknas fortgå efter 2030. Stokab har i nuläget ett antal specialfordon som drivs på diesel, vilka används vid arbete i Fortums tunnlar. Fortum har historiskt sett haft krav på att de fordon som körs i tunnelarna måste drivas med diesel, men har nyligen förändrat reglerna kring detta. Stokab utreder därför nu möjligheten att redan i kommande upphandling 2019 byta till fossilbränslefria fordon. Oaktat detta så kommer Stokab dock att behöva ha ett fåtal – uppskattningsvis två till fyra - dieseldrivna specialfordon som kan nyttjas väldigt långa sträckor och under lägre tid i händelse av ”särskild händelse”, vilket dagens elbilar inte klarar av.

Sammanfattningsvis bedömer Stokab att det, huvudsakligen med anledning av på bolaget ställda säkerhetskrav, inte kommer att vara möjligt för bolaget att - med nuvarande teknik och tillgängliga bränslesorter – vara helt fossilbränslefritt år 2030 vad gäller ovanstående två områden (*bilaga 6*).

Micasas remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa Fastigheter ser att det är bra att utredningens förslag på åtgärder lyfter fram det som måste beaktas och omhändertas för att fasa ut fossilbränsleanvändningen. Bolaget arbetar aktivt för att bli fossilbränslefritt på olika sätt. Till exempel genom att i bolagets upphandlingar ställa adekvata miljökrav (*bilaga 7*).

Stockholm Parkerings remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Vad gäller insatser för upphandlingsstöd ser bolaget att skrivningar och insatser bör göras tydliga och tillämpas över hela staden, för att leverantörer ska se att stadens krav kommer att införas och sedan fortsätta tillämpas. Bolaget betonar därför att det är viktigt att information till leverantörer sker i god tid innan införandet av nya krav, så att de kan anpassa sig.

Avseende förslag på insatser för fossilbränslefri el i entreprenader, föreslår bolaget att staden centralt upphandlar en leverantör som ombesörjer etablering av kraftförsörjning och uthyrning av centraler till staden. Bolaget ser även ett kommande behov av investeringsmedel för fortsatt utbyggnad av laddinfrastruktur.

Vad gäller förslaget om att alla hyresavtal ska vara gröna hyresavtal, vill Stockholm

Parkering förtydliga att bolaget inte alltid äger parkeringsfastigheterna, utan måste anpassa sig efter respektive fastighetsägare i sin uthyrning. Därför behöver bolagets avtal om förhyrning av parkeringsplatser behandlas separat för att tillämpa förslagen där det är lämpligt.

För att avskaffa användandet av fossilbränsle drivna egna fordon i tjänsten, instämmer bolaget om att detta måste kommuniceras i god tid innan införande, så kravet är känt innan anskaffning av egna fordon sker (*bilaga 8*).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen ser positivt på att handlingsplanen synliggör stadens fossilbränsleanvändning tillsammans med de åtgärder som krävs för att staden ska kunna bli fossilbränslefri. Bolagens remissvar lyfter dock bl.a. fram att handlingsplanen bör kompletteras med ett mer omfattande resonemang kring kostnader och konsekvenser av striktare krav och att systemgränserna är otydliga vad gäller t.e.x. sjöfart inom kommungränsen, vilket koncernledningen instämmer i.

Gröna hyresavtal tydliggör de åtgärder som hyresgäster och hyresvärdar kommer överens om för ett medvetet hållbarhetsarbete. Stockholm Parkering anser att bolagets avtal behöver behandlas separat från de krav som gröna hyresavtal kan innebära i lämpliga delar, p.g.a. att bolaget måste anpassa sig efter aktuella fastighetsägare i de anläggningar som de inte äger själva. SISAB och bostadsbolagen ser i sammanhanget att förslaget om gröna hyresavtal behöver analyseras mer långtgående avseende genomförbarhet och konsekvenser som bl.a. ökade hyror. I sammanhanget lyfter bolagen fram att det är viktigt att de själva får möjlighet att utforma de mest kostnadseffektiva insatserna för att uppnå målet om fossilbränslefrihet.

Koncernledningen anser, vilket Stockholms Vatten och Avfall samt Stokab också anför avseende reservkraftverk samt ett antal specialfordon som idag drivs av fossil diesel, att dessa behöver fortsätta kunna drivas av fossil diesel såvida inte annan teknik utvecklas. Koncernledningen ser därför att det är av stor vikt att förslagen utifrån ett bredare perspektiv tar hänsyn till de effekter åtgärderna får på den nödvändiga infrastruktur som staden måste upprätthålla. I annat fall är risken att viktiga funktioner kan slås ut när ordinarie kraftförsörjning inte fungerar.

Med beaktande av framförda synpunkter ställer sig koncernledningen sammantaget positivt till förslaget om Fossilbränslefri organisation 2030. De olika förslagen till åtgärder bör dock alltid analyseras mot dess effektivitet och styrande inverkan på utvecklingen. För mer utförliga och kompletterande kommentarer hänvisar koncernledningen till bolagens remissvar.

Thomas Andersson
Stockholms Stadshus AB

Bilagor

1. Remissvar Stockholm Business Region
2. Remissvar Stockholm Vatten och Avfall
3. Remissvar SISAB
4. Remissvar Svenska bostäder
5. Remissvar Stockholms Hamn
6. Remissvar Stokab
7. Remissvar Micasa
8. Remissvar Stockholm Parkering

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Thomas Andersson, Vice VD	2018-07-03